

„Pozostające bez wyników i bez rzeczywistych ustępstw rokowania (amerykańsko-radzieckie — przyp. M. J.) — tak jak one do tej pory przebiegały — wydają się Niemcom wskazywać na wzrastające uznawanie wschodniemieckiego reżimu; wprawiają one politykę niemiecką w zakłopotanie i ujawniają sympatię Niemców w kierunku podtrzymywania de Gaulle'a, który wyraźnie udzielił poparcia ambicjom niemieckim [...] Nasz flirt z Moskwą — jak wiele innych rzeczy, które rozpoczęły się bez poważnych zamiarów — doprowadził jedynie do zatruć stosunków. Nadszedł czas, aby skończyć z tym i dać wyraz naszym niedwuznacznym zamiarom”⁴⁹.

Znamienny jest głos publicysty amerykańskiego, Stewarta Alsopa, zamieszczony na łamach „Saturday Evening Post”:

„Nic, nawet konferencja prasowa, w której de Gaulle odmówił przyjęcia W. Brytanii do Wspólnego Rynku nie rozgniewało prezydenta USA więcej, jak ta demonstracja (mowa o podpisaniu w Paryżu przez kanclerza Adenauera układu francusko-niemieckiego — przyp. M. J.) niemieckiego poparcia de Gaulle'a, wkrótce po zadaniu ciosu w twarz Anglosasom”.

W konkluzji Alsop domaga się rewizji polityki amerykańskiej:

„Eurocejczy muszą się odzwyczaić od myśli, że pozwolimy przebywać w Europie 400 tysięcy żołnierzy amerykańskich bez względu na to co się stanie. Obrona terytorialna Europy jest przede wszystkim zadaniem Europejczyków”⁵⁰.

Hasło „stawka na Niemców” uznane zostało za sztandarowe przez kandydata na prezydenta USA z ramienia republikanów — Bary Goldwatera. Oświadczył on dziennikarzom, że Stany Zjednoczone powinny traktować Niemców jako sojuszników. Nawiązując do problemu pełnego uzbrojenia Niemiec zachodnich Goldwater dodał:

„Gdyby Niemcy w ostatniej wojnie były lepiej kierowane pod względem militarnym, pokonałyby Rosję a my z pewnością nie mieliśmy żadnego komunizmu”⁵¹.

Wreszcie publicysta Walter Lippmann, zastanawiając się nad problemem udostępnienia Niemcom zachodnim broni nuklearnej, ujmuje w ten sposób całe zagadnienie:

„Ludzie dyktujący politykę w łonie administracji waszyngtońskiej zakładają, że jeżeli Niemcom odmówi się broni jądrowej, kraj ten może i prawdopodobnie nawróci do polityki militarizmu [...] Moim zdaniem jest to bardzo naiwna amatorszczyzna i niemądra koncepcja. Rzekomo nieszkodliwy wirus w tej szczepionce może z równym powodzeniem okazać się złym wirusem”⁵².

Marian Jaśkowski

NARODOWY PLAN GOSPODARCZY NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ NA R. 1964

W październiku 1963 r. Rada Państwa Niemieckiej Republiki Demokratycznej uchwaliła Narodowy Plan Gospodarczy na r. 1964. Jest to pierwszy odcinkowy

⁴⁹ D. Acheson, przemówienie wygłoszone w Berkeley (USA) w dn. 13 III 1963 r. w „Europa-Archiv” nr 8/1963. Dean Acheson, b. minister spraw zagranicznych USA, jest spowinowacony z McGeorge Bundy, czołowym doradcą prez. Kennedy'ego i w Waszyngtonie mówi się nawet o skrzydle Acheson-Bundy; skrzydło to miało się przyczynić do zmniejszenia wpływów intelektualistów.

⁵⁰ „Le Monde” z 3 IV 1963 r.

⁵¹ „Frankfurter Allgemeine Zeitung” z 30 IV 1963 r.

⁵² „New York Herald Tribune” 9 V 1963 r.

plan oparty na perspektywicznym planie siedmioletnim, obejmującym okres od r. 1964 do r. 1970 i pierwszy plan skonstruowany z uwzględnieniem nowego ekonomicznego systemu planowania i zarządzania gospodarką. Nowość tego systemu, ustalonego na VI Zjeździe SED, polega na odrzuceniu dogmatycznych metod gospodarowania i na

„skierowaniu sił motorycznych socjalizmu na podnoszenie wydajności pracy i doprowadzenie ich do najwyższej efektywności przez pełne wykorzystanie praw ekonomicznych. Celowi temu służyć ma rozwój bodźców materialnych przez dobrze skoordynowany system ekonomicznych dźwigni w najściślejszym powiązaniu z fachowym, naukowym przewidywaniem w planowaniu”¹.

Zastosowanie przy planowaniu wytycznych tego nowego systemu przyczynić się ma do racjonalizacji produkcji, której jakość powinna osiągnąć najwyższy poziom, do oszczędnego zużywania surowców i materiałów i do wykorzystywania majątku stałego przedsiębiorstw z największą ekonomiczną efektywnością². Każdy wyrób opuszczając fabrykę, jak mówi wstęp do Rozporządzenia Rady Państwa NRD o Narodowym Planie Gospodarczym na r. 1964, winien odpowiadać standardowi obowiązującemu na rynkach światowych i równocześnie odpowiadać zapotrzebowaniu ludności pracującej w kraju. A zatem nie produkcja za wszelką cenę, lecz produkcja zgodna z popytem jest zasadniczym wymogiem planu na r. 1964. W szczególności plan przedstawia się następująco³:

1. Podstawowe wskaźniki planu

Ustalone w planie wskaźniki dotyczące podstawowych elementów gospodarki przedstawione zostały w tabeli I.

TABELA I
Podstawowe wskaźniki planu gospodarczego na r. 1964

	1963 plan	1964 plan	Stos. % 1964 : 1963
Produkcja przemysłowa brutto	83,3	88,1	105,7
Produkcja towarowa	102,2	107,7	105,4
Wydajność pracy w przemyśle	—	—	106,5
Obniżka kosztów własnych w przemyśle	—	—	2,8
Inwestycje łącznie	17,3	17,9	103,7
w tym: budowlane	6,9	7,1	102,5
wyposażeniowe	9,1	9,6	105,8
Produkcja rolna	13,5	13,7	101,3

Zasadniczym elementem postępu w gospodarce jest, według założeń planu, wzrost wydajności pracy. Przeciętnie wyniesie on 6,5%, lecz w prowadzących gałęziach przemysłu wzrost będzie wyższy — w przemyśle chemicznym — 7,7%, w elektrotechnicznym — 7,4%. Przy założonym w planie wzroście gospodarki wartość produktu społecznego brutto podniesie się z 157 mld DM (w r. 1963) do 164 mld DM, tj. o 4,4%, a dochód narodowy z 79,7 do 82,7 mld DM, tj. o 3,7%.

¹ „Einheit”. Zeitschrift für Theorie und Praxis des Wissenschaftlichen Sozialismus nr 4/63, s. 10.

² „Die Wirtschaft” nr 40/63 — Przemówienie przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania dra Appela.

³ „Die Wirtschaft” nr 40/63.

2. Przemysł

Produkcja najważniejszych gałęzi przemysłu wyniesie — licząc w procentach planu 1963 r.:

Przemysł surowcowy razem	106,4
przemysł chemiczny	107,5
energetyczny	107,7
górnictwo	103,3
przemysł materiałów budowlanych	108,6
Przemysł metalowy razem	108,0
przemysł elektrotechniczny	107,8
budowy maszyn	108,3
mechan. precyzyjny i optycz.	109,2
Przemysł lekki razem	102,5
przemysł szklarski i ceramiczny	107,9
włókienniczy	102,5
celulozowy i papierniczy	103,2

W planie rozwoju przemysłu szczególny nacisk położono na przemysł chemiczny wychodząc z założenia, że konieczne zmiany jakościowe w strukturze produkcji zależeć będą w najbliższych latach coraz bardziej od chemizacji gospodarki narodowej. Postęp techniczny nie byłby możliwy bez znacznego rozwoju przemysłu chemicznego, zwłaszcza syntetycznych polimerów, a stosowanie nowych materiałów wytwarzanych drogą syntezy chemicznej lub też obróbki chemicznej surowców naturalnych jest szczególnie ważne dla kraju, którego baza naturalnych surowców nie jest zbyt bogata. Zgodnie z tymi założeniami zaplanowano na r. 1964 powiększenie produkcji (w stosunku do ilości wytworzonych w r. 1958 — początek programu chemizacji) mas plastycznych o 100%, włókien syntetycznych o 150%, materiałów pędnych o 70%. Oczywiście wzrost rozmiarów inwestycji w tym przemyśle będzie większy od przeciętnego: wyniesie 8,5% w stosunku do r. 1963, przy przeciętnym wzroście 3,7%.

Drugim z kolei przemysłem, któremu poświęcono w planie wiele uwagi, jest energetyka. W r. 1964 będą jej stawiane wielkie wymagania w związku z zamierzoną mechanizacją i automatyzacją oraz rozwojem przemysłu chemicznego. Produkcja energii elektrycznej ma wzrosnąć, według planu, o 6,5%, do 51 tys. kWh, a produkcja energii pierwotnej w przeliczeniu na jednostki węgla kamiennego o 3,5%, do 103 128 tys. t.

Zadania metalurgii żelaza polegają w r. 1964 na dalszym podniesieniu produkcji i rozszerzeniu asortymentu wyrobów, a przede wszystkim na przyspieszeniu rozwoju drugiego stopnia obróbki żelaza. Dlatego więcej niż połowa środków inwestycyjnych przeznaczonych dla metalurgii żelaza skoncentrowana zostanie na budowę i rozbudowę zakładów obróbki drugiego stopnia. Oddane zostaną do eksploatacji nowe moce produkcyjne walcowni Hennigsdorf, a zdolność produkcyjna innych zakładów będzie pełniej wykorzystywana do produkcji stali profilowanej, wyrobów walcowanych na zimno, drutów ciągniętych itp.

Zadania metalowego przemysłu przetwórczego uwarunkowane są w znacznej mierze programem postępu naukowo-technicznego, zmierzającego do przyspieszenia wzrostu wydajności pracy. W szczególności dotyczy to takich działań omawianego przemysłu, jak budowa urządzeń elektronicznych, przyrządów pomiarowych i sterujących, narzędzi itp. Rozwój produkcji nowoczesnych, wysoko-sprawnych maszyn, aparatów i przyrządów ma stworzyć podstawy do zaplanowanej kompleksowej mechanizacji i automatyzacji procesów produkcyjnych.

TABELA II
Planowane wskaźniki metalowego przemysłu przetwórczego

	Jednostka miary	Plan 1963	Plan 1964	Stos. % 1964 : 1963
Produkcja towarowa	mld DM	31,9	34,6	108,5
Wydajność pracy*	tys. DM	28,9	31,0	107,5
Zyski produkcyjne	mld DM	2,3	2,8	122,5
Eksport	mld DM	6,8	7,7	113,0

* Produkcja brutto w cenach niezmiennych planowana na jednego pracownika.

Zwraca uwagę w powyższej tabeli wskaźnik zysku (wzrost o 22,5%), obliczony wysoko, lecz zgodnie z ogólnymi założeniami planu, które przewidują przeciętny wzrost zysku w przemyśle o 26%, przy wzroście produkcji towarowej o 5,4%.

Udział metalowego przemysłu przetwórczego w ogólnym eksporcie NRD wzrośnie dzięki poprawie jakości wyrobów przeznaczonych na eksport oraz dzięki lepszej organizacji obsługi odbiorców i stałej dostawie części zamiennych. Przemysł budowy maszyn i przemysł elektrotechniczny powiększą udział przedmiotów powszechnego użytku w wytwarzanej masie towarowej.

Pogląd na planowaną produkcję niektórych wyrobów przemysłowych daje tabela III.

TABELA III
Plan produkcji niektórych ważnych wyrobów przemysłowych

	Jednostka miary	Plan 1963	Plan 1964	Stos. % 1964 : 1963
Przemysł chemiczny				
przerób ropy naftowej	tys. ton	3030	4250	140,3
masy plastyczne	„ „	186	196	105,3
włókna syntetyczne	„ „	14,8	17,3	117,0
Metalurgia żelaza	„ „			
wyroby obróbki II stopnia	„ „	599	639	106,7
rury stalowe	„ „	201	207,5	103,2
taśma stalowa walcowana na zimno	„ „	66,5	80,5	121,0
Metalowy przemysł przetwórczy				
elementy konstrukcyjne telekomunikacji	mln DM	438,4	535,6	122,3
automatyczne regulatory	„ „	118,8	137,5	116,1
elektryczne urządzenia sygnal. i sterown.	„ „	54,7	66,9	112,3

3. Rolnictwo i leśnictwo

Dla zapewnienia ludności lepszego zaopatrzenia w żywność zaplanowano powiększenie państwowego skupu trzody, bydła i drobiu o 31 tys. t, mleka o 117 tys. t i jaj o 80 mln sztuk. Wypełnienie tych wysokich zadań wymagać będzie zwiększenia produkcji, a dla uzyskania lepszych efektów gospodarowania przewiduje się inwestycje wartości 2,1 mld DM. Zakupionych zostanie dalszych 13 tys. traktorów i duże ilości innych maszyn rolniczych. Dla podniesienia urodzajności gleby, co jest najważniejszym warunkiem uzyskania wzrostu produkcji

rolnej, przewidziano zwiększenie nakładów na melioracje o 13,5% (w stosunku do r. 1963) oraz lepsze zaopatrzenie rolnictwa w nawozy sztuczne. Wydajność pracy winna wzrosnąć, według planu, przynajmniej o 6%.

W gospodarce leśnej planuje się dalsze zwiększanie zapasu żywego drzewa przez zalesianie i stosowanie zabiegów techniczno-biologicznych.

4. Transport i łączność

Wzrastające zadania aparatu transportu będzie można opanować drogą racjonalizacji przede wszystkim kolejnictwa. Dla usprawnienia obrotu towarowego zwiększony zostanie stopień mechanizacji prac za- i wyładunkowych do 45%, a udziału lokomotyw „Diesla” i elektrycznych wzrosnie do 9,7%.

Zdolność przewozowa handlowej floty morskiej wzrosnie o 16,2% (w stosunku do r. 1963) przez zwiększenie tonażu o 10 tys. DWT do 685 DWT oraz przez lepsze wykorzystanie statków.

W zakresie łączności planuje się m. in. zwiększenie stopnia automatyzacji ruchu telefonicznego z 40% w r. 1963 do 54% w r. 1964.

5. Inwestycje i budownictwo

Przewidziane w planie fundusze inwestycyjne zostaną użyte w pierwszym rzędzie na rozbudowę przemysłów wiodących, przy zastosowaniu zasady wysokiej koncentracji. Ważne gospodarczo inwestycje będą planowane i wykonywane kompleksowo, a doświadczenia już zdobyte w tym kierunku przy planowaniu, przygotowaniu i wykonaniu inwestycji (np. w zakładzie przetwórczym ropy w Schwedt — ujście „Rurociągu Przyjaźni”) mają być zastosowane przy innych wielkich inwestycjach.

Główne zadanie budownictwa w r. 1964 polega na tym, aby podnieść efekt użytkowy inwestycji przez skrócenie czasu budowy i obniżenie kosztów wykonania. Celowi temu służyć ma rozwój budownictwa ze standaryzowanych prefabrykatów. Wydajność pracy w budownictwie społecznym winna wzrosnąć co najmniej o 6%, a koszty własne winny być obniżone o 2,2%.

6. Międzynarodowy socjalistyczny podział pracy i handel zagraniczny

Podstawowe zadania Niemieckiej Republiki Demokratycznej jako członka RWPG zostały określone w Rozporządzeniu Rady Państwa (NRD) o narodowym Planie Gospodarczym 1964 r. w sposób następujący:

„Najważniejszym wkładem Niemieckiej Republiki Demokratycznej do sprawy międzynarodowego socjalistycznego podziału pracy jest osiągnięcie najwyższego poziomu naukowo-technicznego głównych produktów oraz takiegoż poziomu procesów produkcyjnych w wiodących gałęziach przemysłu. W ten sposób Niemiecka Republika Demokratyczna będzie mogła coraz lepiej spełniać swoją rolę kraju wysoko uprzemysłowionego we współpracy krajów socjalistycznych”.

Na czoło zagadnień międzynarodowej współpracy wysuwa się koordynacja planów gospodarczych z planami pozostałych państw RWPG. Celem jej jest zabezpieczenie dla gospodarki NRD bazy energetycznej i surowcowej, rozwój wymiany towarowej i zapewnienie wysokiej efektywności inwestycji.

Widoczne jest wyraźne dążenie do aktywizacji handlu zagranicznego. Jeszcze w r. 1962 bilans handlowy NRD był deficytowy, w roku następnym eksport już dał pewne nadwyżki przy zmniejszonym imporcie, a na rok 1964 zaplanowano zarówno wzrost eksportu, jak i importu z nadwyżką importu wynoszącą 600 mln DM.

Obroty handlu zagranicznego winny wzrosnąć następująco (w mld DM):

	Wykonanie 1962	Plan 1963	Plan 1964	Stosunek % 1964 : 1963
Ogółem obroty	19,2	20,3	22,0	108,2
w tym: eksport	9,1	10,4	11,3	108,8
import	10,1	9,9	10,7	107,7

Warunkiem osiągnięcia zaplanowanej wielkości eksportu jest — jak stwierdza Rozporządzenie o Planie — produkcja wyrobów o standardzie światowym odpowiadająca zarówno potrzebom rynków kapitalistycznych, jak i socjalistycznych.

Główny udział we wzroście eksportu będą miały kraje socjalistyczne; eksport do tych krajów ma wzrosnąć o 12%.

7. Zaopatrzenie ludności

Masa towarowa postawiona do dyspozycji ludności w r. 1964 będzie większa niż w roku poprzednim o 6,1% w towarach przemysłowych i o 3,3% w środkach żywności. Podaż niektórych konsumpcyjnych towarów przemysłowych przedstawiono w tabeli IV.

TABELA IV

Podaż ważniejszych konsumpcyjnych towarów przemysłowych

	Jednostka miary	Plan 1963	Plan 1964	Stosunek % 1964 : 1963
Samochody osobowe	sztuk	51 397	70 764	138
motocykle	„	31 260	45 000	144
lodówki domowe	„	204 770	271 300	132
pralki	„	235 780	262 600	111
telewizory	„	536 000	579 600	108
odzież wierzchnia	tys. sztuk	29 227	30 809	105

Nasylenie gospodarstw domowych popularnymi przedmiotami trwałego użytku przedstawiać się będzie w r. 1964 następująco (w sztukach na 100 gospodarstw domowych):

	1958	1962	1964
lodówki	2,1	12,0	19,6
pralki	1,6	13,0	20,0
telewizory	5,1	30,0	51,0

Rozporządzenie o Planie kładzie duży nacisk na konieczność stworzenia prawdziwych ekonomicznych stosunków kupna-sprzedaży między handlem a jego dostawcami. Miałoby to skłonić aparat produkcyjny do wytwarzania tylko takich towarów, które pod względem asortymentu i jakości w pełni odpowiadać będą wymaganiom konsumentów.

Poprawę zaopatrzenia ludności w środki żywności ilustruje tabela V.

W zakresie usług nastąpić ma również wzrost podaży dzięki poparciu, jakiego udziela rzemiosłu władze lokalne. Zwłaszcza podaż usług dotyczących reparacji domowych i mieszkaniowych (ślusarskie, instalacyjne, blacharskie, elektrotechniczne) ulegnie zwiększeniu.

TABELA V
Podaż niektórych środków żywności

	Jednostka miary	Plan 1963	Plan 1964	Stosunek % 1964 : 1963
Świeże jarzyny	1 000 t	590	630	107
Owoce południowe świeże	„	66	80	121
Mięso i wyroby mięsne	„	786	800	102
Ryby i wyroby rybne	„	232	252	109
Masło	„	203	207	102
Kawa palona	„	27	30	112

8. Budownictwo mieszkaniowe

Nowe budownictwo mieszkaniowe będzie w r. 1964 utrzymane na poziomie dotychczasowym. Przeznaczono na nie 3 mld DM z dyrektywą, aby nowe budynki budowane były zgodnie z socjalistycznymi poglądami na budowę miast, w kompleksach obejmujących również urządzenia socjalne. W szczególności powinny być uwzględnione urządzenia ułatwiające życie kobietom pracującym zawodowo.

Wykonanie planu na r. 1964 podwyższy zasoby mieszkaniowe do około 5,8 mln mieszkań, tj. do około 333 mieszkań na 1000 mieszkańców (w r. 1950 — 276 na 1000 mieszkańców).

Dużą wagę przywiązuje się do utrzymania w dobrym stanie już istniejących zasobów mieszkaniowych. Wyrazem tego jest zwiększenie funduszy przeznaczonych na remonty z 900 mln w r. 1963 do 1000 mln w r. 1964.

9. Sprawy socjalne i kulturalne

Rozporządzenie o Planie stwierdza:

„Najważniejszym zadaniem szkolnictwa jest wykształcenie wykwalifikowanych fachowców, w szczególności dla najważniejszych gałęzi naszej narodowej gospodarki”.

Przewidziane w planie na r. 1964 przyjęcie do szkół wyższych 80 000 kandydatów służyć ma szybkiemu wykształceniu pracowników naukowo-technicznych dla wszystkich działów gospodarki narodowej. Pierwszeństwo w kształceniu będą mieć studenci kierunków szczególnie dla gospodarki ważnych. Wiele uwagi poświęca Rozporządzenie rozwojowi kobiet i ich dążeniu do pełnego równouprawnienia. Plan postuluje zwiększenie udziału kobiet w studiach przyrodniczych, technicznych i rolniczych oraz podwyższanie kwalifikacji kobiet pracujących celem przygotowania ich do pełnienia funkcji średnich i kierowniczych. Dla ułatwienia kobietom pracy zawodowej zostanie utworzonych w szkołach około 30 tys. nowych miejsc całodziennych oraz około 12 tys. miejsc w domach dziecka dla dzieci kobiet pracujących. Miejsca te zostaną postawione do dyspozycji w pierwszym rzędzie przedsiębiorstwom ważnym dla gospodarki narodowej.

Plan na r. 1964 przewiduje dalsze systematyczne polepszanie warunków pracy i ochrony zdrowia i w związku z tym przewiduje zmniejszanie się stanu chorych. W zakresie opieki socjalnej przewiduje się również dalszy wzrost świadczeń, jak też podwyższenie rent.

Omawiane Rozporządzenie kończy się apelem skierowanym do wszystkich organów gospodarczych, do partii, związków zawodowych i organizacji społecznych o świadomą i aktywną współpracę przy realizacji planu gospodarczego.

Opierając się na zakładanym w planie gospodarczym wzroście produkcji

Przemysłowej i wydajności pracy przyjęto przy konstrukcji budżetu państwa na r. 1964, że wpływy budżetowe wzrosną w stosunku do r. 1963 około 2,4 mld DM, tj. do kwoty 56 mld DM. Budżet zamyka się nadwyżką 75 mln DM.

Charakterystyczną zmianą w stosunku do lat ubiegłych jest w budżecie na r. 1964 zmniejszenie się zadłużenia. Przy uzasadnieniu budżetu na r. 1963 wskazywano na to, że jest to pierwszy rok, w którym państwo, w przeciwieństwie do lat ubiegłych, nie będzie potrzebowało obcej pomocy kredytowej, gdyż nie zużyje więcej niż produkuje. Rok 1964 stanowi dalszy postęp w tym kierunku. Planuje się mianowicie spłatę około 400 mln DM z kredytów zagranicznych zaciągniętych poprzednio.

Zarówno plan gospodarczy, jak i związany z nim budżet, wskazuje na duży wzrost siły gospodarczej Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Wypracowane zostaną środki wystarczające nie tylko na podniesienie standardu życia ludności, lecz równocześnie na rozszerzenie programu inwestycyjnego i na częściową spłatę długów zaciągniętych w okresie mniej gospodarczo pomyślnym.

Tadeusz Krajczycki

MIĘDZYNARODOWE TARGI KSIĄŻKI W LIPSKU

Stare, blisko 400-letnie tradycje wydawnicze Lipska znane są w całym świecie. Z historii wiemy, że już w 1594 r. na tzw. *Michaelismesse* wydano pierwszy katalog książkowy, zawierający wszystkie wystawione wówczas pozycje. W 1825 r. założono w tymże mieście *Börsenverein der Buchhändler*, a rok 1830 wykazał, że Lipsk słusznie uchodzić może za metropolię europejskiego ruchu wydawniczego.

Mimo wielkich szkód poniesionych w czasie II wojny światowej, Lipsk nie utracił sławy centrum wydawniczego. Drukarnie lipskie wydają obecnie 90 milionów książek rocznie, a Targi odbywające się bez przerwy od 1945 r. stały się istotnym elementem życia kulturalnego kraju.

Osiemnaste z kolei Międzynarodowe Targi Książkowe w Lipsku (wrzesień 1963 r.) zlokalizowano w nowym luksusowo urządzonym gmachu targowym *Messehaus am Markt*. W Targach brało udział ogółem 500 wydawnictw z 18 krajów, a na powierzchni 8 000 m² wystawiono 40 000 pozycji książkowych. Lipsk gościł m. in. wydawców z Polski, Rumunii, Węgier, ZSRR, Czechosłowacji, Anglii, Francji, Holandii, Włoch, Szwajcarii. Zaznaczyć należy, że po raz pierwszy eksponowano w Lipsku wydawnictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych. Uczestnicy Targów krajów zachodnich rozszerzyli swoją powierzchnię wystawową o 60% w stosunku do r. 1962. Każde wydawnictwo, mające do dyspozycji jedno z pięter nowego gmachu, wydawało książki według działów: literatura techniczna, naukowa, muzyczna, dziecięca, beletrystyka itp. Ponadto każde z państw, biorących udział w Targach, organizowało stoisko, dające ogólny przegląd produkcji wydawniczej danego kraju. Wiele wydawnictw brało po raz pierwszy udział w Targach. Wystawcy wyrażali się z wielkim uznaniem o gmachu targowym i Targach. Gmach, którego akt erekcyjny wmurowano w r. 1961, stał się tematem żywych dyskusji na konferencjach prasowych, organizowanych podczas Targów. Thomas Russel z *Collets Holdings Ltd* z Londynu tak wyraził się o Targach i nowym budynku wystawowym:

„Od r. 1949 rokrocznie przyjeżdżamy do Lipska. Jestem bardzo zadowolony z nowego gmachu, który raz jeszcze potwierdza to, że wydawnicze tradycje Lipska są dzisiaj równie żywe jak dawniej”¹.

¹ I. Furmanski, *40 000 Bücher in einem neuem Haus*. „Berliner Zeitung” z 3 IX 1963 r.